

"Comme la fleur, il pousse et se flétrit..."

Plaidoyer de Job

De la fragilité de l'homme

Job se lance dans un grand plaidoyer pour s'innocenter. L'homme est créé avec des manques et des désirs qui le conduisent inévitablement à l'imperfection. Comment dès lors le punir ?

איוב פרק יג'

^{כז} וְתִשֵּׁם בַּסֹּד, רַגְלֵי וְתִשְׁמֹר כָּל-אַרְחוֹתַי; עַל-שְׂרָשֵׁי רַגְלֵי, תִּתְחַקֶּה .^{כח} וְהוּא, כְּרֻקב יִבְלֶה; כְּבָגֵד, אֲכָלוּ עֵשׂ

פרק יד'

^א הֲזֶן-כֹּל, רְאֵתָה עֵינָי; שָׁמְעָה אַזְנִי, וְתָבֵן לָהּ . ב. כְּדַעְתְּכֶם, יִדְעֵתִי גַם-אֲנִי : לֹא-נִפְל אֲנִי מִכֶּם .^ג אִוְלָם--אֲנִי, אֶל-שְׂדֵי אֲדָבָר; וְהוֹכַח אֶל-אֶל אַחֲפָץ .^ד וְאוֹלָם, אַתֶּם טַפְלֵי-שֶׁקֶר; רַפְּאֵי אֵלֶּל כְּלָכֶם .^ה מִי-יִתֵּן, הַחֲרָשׁ תַּחֲרִישׁוֹן; וְיִתְּהִי לָכֶם לְחִכְמָה .^ו שָׁמְעוּ-נָא תוֹכַחְתִּי; וְרַבּוֹת שְׁפָתַי הִקְשִׁיבוּ .^ז הֲלֹאֵל, תִּדְבְּרוּ עוֹלָה; וְלוֹ, תִּדְבְּרוּ רַמְיָה .^ח הַפְּנִיּוֹ תִשְׁאוּן; אִם-לֹאֵל תִּרְיִבוּן . ט. הַטּוֹב, כִּי-יַחְקֹר אֶתְכֶם; אִם-כְּהַתֵּל בְּאֲנוּשׁ, תִּהְתְּלוּ בּוֹ . הוֹכַח יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם-בַּסֹּטֶר, פְּנִיִם תִּשְׁאוּן .^י הֲלֹא שְׂאֵתוֹ, תִּבְעַת אֶתְכֶם; וּפְחָדוֹ, יַפֵּל עֲלֵיכֶם .^{יא} זְכַרְנֵיכֶם, מִשְׁלֵי-אֶפֶר; לְגַבֵּי-חֹמֶר, גִּבֵּיכֶם

פירוש רש"י

^{כז} בסד - עץ גדול שנותנין בו רגלי האסורים
^{כח} והוא כרקב יבלה - הגוף הזה אשר תרדוף ירקב ויבלה ואין כבודך ברדיפתך
^ג אף על זה - ההבל והנרקב פקחת עיניך - לדקדק בחטאיו
^ד מי יתן טהור - מדבר טיפה סרוחה ושכבת זרע שהוא טמא לא אחד בהם טהור שלא יחטא
^ה אם חרוצים ימיו - אם גמול זה הוא משתלם שחרוצים וקצובים ליום קבוע ומיועד למיתה ומספר חדשיו אתך - קצובים וחוק זה עשית לו ולא יתקיים עוד יותר בעולם די לך בתשלומין הללו
^ו שעה מעליו - באותו מיעוט חרץ הימים ויחדל לו ממכאוב עד ירצה בזקנותו ותשות כחו, את יום מותו כשכיר הרוצה להשלמת עבודת יומו כי עבירתו מן העולם חלוטה ונצמתת משאר כל העוברים
^ז אזלו מים מני ים - ממקום שנהר בא ויוצא ממקורו הבא מאליו מן הים והנהר - הבא משם יחרב ויבש לעולם, כן איש שכב ולא יקום

פירוש המלבי"ם

¹² ותשם בסד רגלי. לבל יוכלו לנוע ממקומם. וחויך מזה תשמור כל ארחותי שאני הולך. הגם שאיני הולך בכחי כי רגלי בסד. ור"ל הגם שמעשי מוכרחים תשמור ארחותי להענישני כאילו אני הולך בבחירתי

² כצייך, ... כי יברח כצל ולא יעמד רגע על מצב אחד כי הולך ומתקרב תמיד את המות מלבי"ם איוב פרק יד

⁷ מי יתן טהור מטמא לא אחד, איך אפשר שטהור היוצא מטמא לא יהיה אחד עם הטמא, הלא הענף מתדמה תמיד אל שרשו וא"כ האדם שנולד מטמא ... איך יוכל להפך טבעו שלא יהיה אחד עם פחיתות שורש מולדתו ומקבת בור נקרתו, והוא א"כ עלול לטומאה מלידה ומבטן ומהריון, זאת שנית הלא

^ה אם חרוצים ימיו, אחר שכל עניניו חרוצים ומוגבלים, בין ימי חייו הם חרוצים וקצובים בגזרה עליונה, ר"ל כל מעשה ימיו חרוצים, מה שיעשה ושיעשה עמו יום יום הכל מסודר וחרוץ מאתך, וגם מספר חדשיו (חרוצים) אתך, כמה חדשים יחיה, שהכל לפי הגזרה וההכרח, בין כמות ימי חייו בין איכותם ופעולותיו, וא"כ הלא חקיו עשית ולא יעבר אתה עשית כל חקיו ששמת חקים וסדרים לכל פעולותיו, והחק הזה לא יעבר, שא"א שישתנה ע"י בחירתו, ככל הנמצאים אשר גבל פעולותיהם חק נתן ולא יעבור, וא"כ אינו חפשי במעשיו וא"א לבקש מאתו עליהם דין וחשבון

Job ch.13 et 14

²⁷ pour que tu emprisonnes mes jambes dans le bloc, que tu épies tous mes mouvements et t'attaches aux traces de mes pas?

²⁸ Et tout cela contre quelqu'un consumé comme du bois vermoulu, comme un vêtement rongé par la teigne!

Chapitre 14

¹ L'homme, né de la femme, n'a que peu de jours à vivre, et il est rassasié de troubles. ² Comme la fleur, il pousse et se flétrit; il fuit comme l'ombre et n'a point de durée. ³ Et c'est sur cet être que tu as les yeux ouverts! Moi-même, tu me forces à comparaître en justice avec toi! ⁴ Qui donc pourrait tirer quelque chose de pur de ce qui est impur? Pas un! ⁵ Puisque ses jours sont mesurés, que tu connais le compte de ses mois, et que tu lui as imposé des limites qu'il ne saurait dépasser,

⁶ détourne ton attention de lui: qu'il ait un peu de répit pendant qu'il remplit sa journée comme un mercenaire! ⁷ Car pour l'arbre, il est encore de l'espoir; si on le coupe il peut repousser, les rejetons ne lui manquent pas. ⁸ Dût sa racine vieillir dans la terre et son tronc mourir dans le sol, ⁹ il suffit qu'il sente l'eau pour reverdir et produire un branchage, comme s'il était nouvellement planté. ¹⁰ Mais l'homme meurt et s'évanouit, le mortel expire: où est-il alors? ¹¹ Les eaux s'échappent du fond du lac, le fleuve tarit et se dessèche. ¹² De même, les humains se couchent pour ne plus se relever; tant que dureront les cieus, ils ne se réveilleront ni ne secoueront leur sommeil.

Commentaire de Rachi

²⁷ dans le bloc. Il s'agit d'un morceau de bois avec lequel on entrave les pieds des prisonniers.

²⁸ Et tout cela contre quelqu'un consumé comme du bois vermoulu. Ce corps contre lequel tu t'empportes est destiné à flétrir et pourrir. Il ne sied pas à Ton honneur de le persécuter ainsi.

³ Même sur cet être insignifiant et pourrissant, tu ouvres les yeux pour scruter ses fautes.

⁴ **Qui donc pourrait tirer quelque chose de pur** d'une goutte sale de sperme qui est impur ? Aucun homme ne peut être pur et ne pas fauter.

⁵ **Puisque ses jours sont mesurés**, et qu'il doit déjà subir cette peine ; **que tu connais le compte de ses mois**, qui sont fixés et qu'il ne peut dépasser, ce tourment est déjà suffisant.

⁶ **détourne ton attention de lui** durant le court laps de temps de sa vie et que **cesse** sa douleur jusqu'à ce qu'il vieillisse et faiblisse et qu'il ne désire lui-même la mort.

¹¹ **Les eaux s'en sont allées de la mer**. De l'endroit duquel le fleuve jaillit. **Le fleuve** qui y tire sa source se dessèche à jamais. Ainsi, **l'homme se couche pour ne plus se relever**.

Commentaire de Malbim

²⁷ **Tu emprisonnes mes jambes dans le bloc**. Afin qu'elles ne puissent se déplacer. En plus, « *tu surveilles tous mes déplacements* », quand bien même je ne peux me déplacer de ma propre initiative, mes jambes étant entravées.

A travers cette parabole, Job veut exprimer que bien que l'homme soit conditionné à agir comme il le fait, Dieu le punit comme s'il disposait du libre-arbitre.

² **Comme la fleur**. ... Il s'enfuit comme l'ombre et ne se maintient pas, même un instant, dans le même état ; il se rapproche continuellement de la mort.

⁴ **Qui donc pourrait tirer quelque chose de pur de ce qui est impur? Pas un!** Comment se pourrait-il qu'un être pur sortant de l'impur ne fasse pas corps avec l'impureté ? La branche ne ressemble-t-elle pas toujours à sa racine ?

Comment se pourrait-il alors que l'homme issu de l'impur change sa nature et s'écarte de l'impureté ?

De plus,

⁵ **Puisque ses jours sont mesurés**, c'est-à-dire que tout ce qui a trait à l'homme est déterminé : ce qu'il fera et ce qui lui arrivera chaque jour. **Tu connais le compte de ses mois**, tout est scellé par décret divin, la quantité de vie comme la qualité. S'il en est ainsi **que tu lui as imposé des limites qu'il ne saurait dépasser**, que ses choix ne pourraient amener à changer, il n'est donc pas libre de ses actes et on ne peut lui en demander des comptes.